

paa det Haab, at en Agitation kan bringe en anden Stemning i Folket. Jeg vil heller ikke troste den høie Regjering i denne Henseende; jeg er overbevist om, at dette Forslag her ikke bliver til Lønd end til at diskutere; det kommer aldrig længere end paa Papiret; det er og bliver et Diskussionsæmne. Mere og mere breder sig nemlig det Spørgsmaal i Befolkningen: Hvad kan det nytte? Og mere og mere besvares det Spørgsmaal derhen, at det kan ikke nytte Noget, vi kunne ikke forsvare os. Det er ikke igjennem Militarisme, at vi skulle se vort Lands Lykke. Det er ene og alene en udpræget Fredspolitik, som kan betrygge vort Fædrelands fremtidige Skjæbne. Fæstninger og Kanoner ere ikke af de Ting, som for et lille Land ere de mest betryggende Midler til Gjennemførelsen af en afgjort Fredspolitik. Jeg skal ikke minde om 1864, men derimod om 1870 under den fransk-tylske Krig. Hvis vi den Gang havde haft Fæstninger og Kanoner i tilstrækkelig stor Mængde, er der Ingen, som ikke tror, at da havde vi grebet ind, men netop dette, at vi stode uden tilstrækkelig Forsyning af Fæstninger og Kanoner, gjorde, at vi bleve reddede for en Ulykke, som jeg næppe nok tør tænke paa, langt mindre skal udtale mig om. Vi, der se vort Lands Lykke paa anden Maade, berer netop for Tiden vor Trøst deri, at saa længe dette Ministerium sidder, er der ingen Fare; da faae vi ingen Fæstninger, det er en afgjort Sag, og medens det sidder, modnes Befolkningens sunde Sands, saa jeg er overbevist om, at den Tid ikke er fjern, da Befolkningen ikke en Gang ønsker saa meget Fæstning som den lille Musfælde, der er paataent ved Helgenæs. For mig staar det ogsaa aldeles klart, at det paa ingen mulig Maade er den Vej, vi skulle gaa for at befordre vort Lands Lykke. Det forekommer mig, at vi allerede i dette Dieblit offre alt for Meget til Militarismen. Et æret tidligere Medlem af det andet Thing har opgjort vore Udgifter dertil til høit op over 20 Millioner; og det ærede 2det kongevalgte Medlem af dette Thing (Ussing) har opgjort vor Udgift til Forsvarsvæsenet til c. 10 Kr. pr. Hoved. Om han har faaet Alt med, skal jeg ikke kunne sige, men det forekommer mig at være saa stor en Sum, at skulle vi forandre Noget med Hensyn til vort Forsvarsvæsen, skulde vi foretage en Revision af det, maa den absolut føre til en Reduktion og ikke paa nogen Maade til en forhøiet Udgift; og dog kommer man her og forlanger omtrent 100 Mill. Kr. Det her er jo kun Begyndelsen; vi vide altsaa ikke, hvor Grænsen er. Jeg er vis paa, at det ikke er for høit sat, men naar vi betænke, at alene Forrentningen og

Bedligeholdelsen af de Værker, man her har paa Papiret, sikkert vil udgjøre mindst 10 Mill. Kr. om Aaret, saa ere vi oppe ved 30 Mill. Ja, siger det ærede Medlem, der sidst havde Ordet (Naben), men vor Statskasse bugner af Penge. Naa ja, det kan jo for saa vidt være sandt nok, men der er en Ting, jeg maa gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, der ikke bugner, og det er Finantslovens § 28. Hvis man tænker sig § 28 bugne blot af en Part af de paatrængende og nødvendige Foranstaltninger, som ligge for, til Undervisningsvæsen, Alverdomsforsjøgelse, Samfærdselsvæsen, Fremme af Agerbrug, Haandværk og Handel, saa er jeg overbevist om, at det ærede Medlem vil komme til det Resultat, at vor Kasse vilde fuldstændig forvinde og vort aarlige Overskud blive til minus. Et andet æret Medlem henviste til, at vi kunde udskrive nye Statter. Det forekommer mig ikke, at Tiden er dertil. Se vi hen til vor første Indtægtskilde: Landbruget, arbejder det jo for Tiden under meget uheldige Forhold, idet det trænges af Konkurrencen saavel fra Vest som Øst. Det forekommer mig derfor, at er der Noget, man burde tænke paa, var det paa at lette Landbruget i Stedet for hyderligere at behyrde det, og lige saa lyder der jo Klager i høie Toner fra vor Handel, Haandværk og Industri, og det vistnok ikke uden Grund. Endelig er der jo at tage Hensyn til Arbejderne, som dog forholdsvis skulle udrede den største Afgift til Militarismen. Det forekommer mig derfor, at det er saa usforvarligt som vel muligt, at gaa videre ad den Vej. Det kan udjuge vort Land til Marv og Ben, fuldstændig bringe os til at stagnere saavel i vor aandelige som timelige Udvikling, ja til det, der er værre det kan gjenne os fuldstændig tilbage: til Reaktion. Jeg har ikke villet tilbageholde disse Bemærkninger, for, er der Noget her i Salen som anser Militarismen for at være Danmarks Livssag, har jeg villet, det ogsaa skal høres, at jeg og Mangfoldige med mig netop anse Modstand mod Militarismen for Danmarks Livssag.

Formanden: Det ærede 1ste Medlem for 2den Areds har Ordet for en kort Bemærkning.

Saffner: Det er kun en ganske kort Bemærkning, jeg vil tillade mig i Anledning af en Yttring af den ærede sidste Taler (Dam). Saa vidt jeg hørte, henvendte han sig i Begyndelsen af sit Foredrag til mig. Jeg var imidlertid saa uheldig ikke at kunne opfatte, hvad han sagde, her fra min Plads, og kan saaledes ikke svare derpaa. Men den